UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...

Ortega, Cristóbal de

Lugduni, M.DC.LXXX.

1. Patres præsertim Græci stant pro arbitrij nostri indifferenti ad vtrumvis potestate.

urn:nbn:de:hbz:466:1-94274

Visual Library

annecte : qua frequenter Deus de noſtris rebus (quas ta-
men apprimeretur nouit) quaſi dubius interrogat , vt in-
differentem , ac de ſe ancipitem ad vtrumvis arbitrij no-
ſtri potentiam declaret. Matth.16. *Quem dicunt homines*
eſſe filium hominis ? Lucæ 18. *Putas inueniet fidem in*
terra ? Ioann. 6. *Numquid & vos vultis abire ?* Geneſ.
3. *Adam vbi es ?* & cap.4. *Vbi eſt Abel frater tuus ?* Ad
quæ Tertullian. 2. contra Marcion cap.25. *Interrogabat*
Deus quaſi incertus, Et hinc liberi arbitrij probans ho-
minem in cauſa, aut negationis , aut confeſſionis : vt da-
ret ei locum confitendi delictum & hoc nomine releuan-
di, ſicut de Cain, &c. Eodem tendit diuina de operibus,
ac ſtudiis hominum exploratio : ac ſi ea ſecundum ſe-
ipſa perfecta, & ſcientiæ ſuæ in aperto poſita non habe-
ret : quia nimirum in ſua cauſa , voluntate noſtra contin-
gentia , & indeterminata ſunt ; vti explorationis mate-
ria omnis eſſe debet. Geneſ. 18. *Deſcendam , & videbo*
vtrum clamorem ,qui venit ad me , opere compleuerint.
An non eſt ita, vt ſciam. Deuter.8. Tentaſſe dicitur po-
pulum , *vt nota fierent , quæ in animo tuo verſabantur;*
vtrum cuſtodieris mandata illius. Iobum inſuper Abra-
hamum , & Tobiam tentaſſe dicitur , vt eorum virtus
magis innoteſceret : quod ſi innoteſcentia non ſibi , ſed
nobis eis tentationibus à Deo procurabatur:adhuc ea lo-
cutione actionum earum libertas, & contingentia ſatis in-
nuitur. Quarta ad rem hanc figurata locutio eſt. *Apoſio*
petica, qua per abruptam orationem ſenſus ſui ſuſpen-
ſione contingens aliquid , & indeterminatum de noſtris
actionibus denotat Deus. Eiuſmodi eſt illa oratio pa-
rabolæ de infructifera ficulnea , eiuſque ſententia ſuſ-
penſa , tanquam à contingenti eius fructificatione de-
pendenti. *Etſi quidem fecerit fructum ; ſin autem in fu-*
turum ſuccides eam. Et Matth.24. *Ita, vt in errorem in-*
ducantur (ſi fieri poteſt) *etiam electi.* Ad quæ Gregor.
Magn hom. 9. in Ezech. in id. *Si forte audiant*, col.3.
dubitatio itaque ſermonis à domino in electis explicat
trepidationem, ambiguitatem mentis. Non diuinæ,in qua
eſſe nequit, ſed humanæ,quæ ob æquam ad vtrumvis po-
teſtatem anceps, & ambigua eſt, ac de ſeſe certum,& de-
terminatum euentum alterum non habet.

9. Quinta figurata ad inſtitutum præſens ſcripturæ
locutio eſt,qua Deus nos, noſtraque dicitur inuenire Pſal.
38. *Inueni Dauid ſeruum meum.* Act.13. *Inueni Dauid*
filium eſſe virum ſecundum cor meum. Matth.8. *Non in-*
*ueni tantam fidem in Iſrael.*c.24. *Inuenerit ſic facien-*
tem: Lucæ 12. *Inuenerit vigilantem.* cap.18. *Putas in-*
ueniet fidem in terra? Nihil enim inueniri ab aliquo di-
citur, quod ſine vlla contingentia , aut caſu ipſi occurrit.
Poteſt autem illi caſu , aut contingenter occurrere. Pri-
mo:quia,etſi contingens in ſe non ſit, ſed naturale, igno-
rabatur tamen vbi eſſet;ſicque Geneſ.26. *Serui Iſaac ve-*
*nerunt,*dicentes, *inuenimus aquam,*in quam, ignari antea
incurrerunt. Hic autem occurrendi caſu, & contingenter
ea, quæ Deus inuenire dicitur , in Deum omniſcium,nul-
liuſque rei , locive ignarum cadere nequit. Secundo po-
teſt inuentum alicui caſu, & contingenter occurrere: quia
poſita omni ſua diſpoſitione,&,quantum ex parte ſui de-
terminationis ad illam apponendum eſt, appoſito ; adhuc
tamen aliter poterat euenire , quam euenit , atque eue-
niſſe deprehenſum eſt : quia ab alio vlterius contiugen-
ter, & caſu , ac non neceſſario adiuncto , vt ita eueniret,
dependit. Hinc actus noſtros liberos , etſi contingentes
ſint nos inuenire non dicimur: quia ab vlteriori alterius
determinatione , ſeu contingenti adiunctione poſt noſtræ
voluntatis determinationem, haud quaquam pendent.Sed
neque, quæ à liberis noſtris actibus , anteque & diſpoſi-
tione per illos applicita , neceſſariò eueniunt , dicimur
inuenire : vt faber ſellam , & ſtatuam ſtatuarius ; ni ali-
quid in eis, vltra artis, & voluntatis ſuæ diſpoſitionem, in
in eis eueniat. Cum ergo nos , aut opera noſtra inuenire
Deus primo modo ex noſtri, aut eorum ignoratione dici
nequeat : nec alius inueniendi caſu, & contingenter reſ-
pectu inuenientis modus reliquus ſit præter tunc ſecun-
dum : oportet , vt poſita eius voluntate , & prædeſti-
nationis diſpoſitione de noſtris operibus vlterior noſtræ
voluntatis , & poteſtatis indifferentis arbitrij noſtri ad
ipſa , eorumque oppoſita libera , & contingens determi-
natio expectanda ſit , vt contingenter , & caſu Dei vo-
luntati , & prædeſtinationi ſuppoſitis adiungatur,vt ope-
ra noſtra de facto eueniant potuit , quam oppoſita : ſic-
que contingenter Deo occurrant , vt ipſe illa inuenire
dicatur. Confirmatur : quia,vt hæc occurſus contingen-
tia neceſſaria inuenientibus in inueniendo, clarius ab ſcri-
ptura in re præſenti ſtatuatur in ouis perditæ parabola di-
citur. *Si contigerit , vt inueniat eam.* Confirmatur ſe-
cundo : quia nullibi Deus in ſcriptura inuenire aliquid di-
citur,quod à libero noſtro arbitrio non dependeat;etiam,
cum parabolice loquitur : vt in ouis perditæ , & ficulneæ
fructus parabolis, quæ liberam noſtram conuerſionem, &
bonorum operum fructum deſignant. Id quod in noſtræ
culpæ inuentione efficacius eſt : de qua Ezechiel 2. *Donec*
inuenta eſt iniquitas in te. Apocalyp. 20. *Inueniſti eos*
mendaces. In eam quippe præter , imo contra ſuam in-
tentionem præ ſcientia ſua Deus incurrit. Ideo etiam
mala pœnæ inuenire impios. Deuter.30. ſæpe dicuntur:
quia, cum ad deterrendos homines à culpa primitus ſint
à Deo inſtituta, è prauo libertatis eorum vſu venit, vt in
homines incurrant.

QVÆSTIO II.

Liceatne per Patres Thomiſtica noſtrorum abſolute contingentium præfinitio?

ETsi ex quæſt.1. abunde conſtet eam per Pa-
tres ſcripturæ teſtimonia data explicantes
non , licere id tamen hic abundantius con-
ſtabit.

CERTAMEN I.

Patres præſertim Græci ſtant pro arbitrij noſtri indifferenti ad vtrumvis poteſtate.

ALia Patrum de hac indifferenti poteſtate ad vtrumvis
liberi arbitrij noſtri teſtimonia in ſententiam ean-
dem ex præfatis , aliiſque ſcripturæ locis alta ipſis men-
te repoſtam eorum verbis vlterius oſtendamus. Et in pri-
mis Theologorum, vt Nazian. aiebat, ſummitas, & Apo-
ſtolorum Princeps Petrus apud Clem. Roman. lib.3. re-
cognit. pag.3. cum Simone Mago, contra poteſtatem ar-
bitrij noſtri ex fato ad vnam determinate partem , con-
tendit eſſe indifferenter ad partem vtramque : quod cum
prius admiſiſſet Magus, nec cum iis , quæ defati neceſſi-
tate tunc docebat , conuenire videret , negabit poſtea
Petro , quia ea occaſione ſic fatur. *Videte fratres,in quæ*
abſurda inciderit Simon, qui ante aduentum meum doce-
bat , quod homines in poteſtate haberent , & ſapere, &
facere , quæ vellent ? & pag.4. ita illum vrget. *Dic quo*
modo Deus iudicat ſecundum veritatem vnumquemque
pro actibus ſuis, ſi agere aliquid in poteſtate non ha-
buit ? ſubinferius , *liberum arbitrium eſt ſenſus animi*
habens virtutam , qua poſſit ad quos velit , actus in-
clinari. libri med. *Poſitum eſſe in auditorum poteſtate*
*eligere vtrum malint.*Et in itinerario teſte Hugone Car-
dinali, in in Eccleſ.15. *Reliquit eum in manu Conſilij ſui*
inquit, *libertas arbitrij eſt conſenſus animæ habentis vir-*
tutem inclinandi ſe ad quæ voluerit. Et apud eundem
Clement.4.recognit. pag.2. ait. *Inſpirationem ad bonum*
eſſe à Deo : operum verò ratio poteſtati, & arbitrio vnius
cuiuſque permittitur ; Et hoc ipſorum eſt proprium. Poſt
modum verò.*Vnuſquiſque habens in ſe aliud diuini mu-*
neris , aliud propriæ induſtriæ ſit ex vtroque perfectus.
Adde quæ ex ipſo dedimus quæſt.1. cert.2.n.4. & cert. 3.
num.3. Barnabas Domini Diſcipulus apud eundem Cle-

men.1,

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

men.1.recognit.Et ſic auditores, & diſputatores ethnicos alloquitur. [Sic autem in veſtra poteſtate, vel recipere, quæ adnunciamus, vel ſpernere. Nos enim, quod expedire nouimus, tacere non poſſumus.] Et ſtatim fere ipſe Clemens. [Perferunt ad vos diuina mandata: ita, vt omnes, qui audiunt ſequi poſſint:] Cum tamen, eodem teſte, nemo fere ſit ſecutus. Nec refert liberos recognitionum Clementis non eſſe, atque eſſe ab hæreticis corruptos. Sunt enim, vel eius, vel alterius æque docti, & antiqui, neque in hac parte vitiati, ſed ſolum in articulis, vt ſummum, qui filij diuinitatem ſimileſque, vt aliqui cenſent, concernunt: vt docte oſtendit Bellarmin. de grat. & lib.5.cap.25. Idem Clemen. epiſt.3. de offic. Sacerd. & cleric. col.4. *Si quis ſane audiens ſermonem veri Prophetæ velit recipere, aut nolit, & amplecti onus eius* (*id eſt mandata vitæ*) *habet in ſua poteſtate: liberi enim ſumus arbitrij.* Et ſubdit poteſtatem hanc tam excludere neceſſitatem, quam impoſſibilitatem extremi alterius, vt deinceps recitauimus: concluditque: [Nunc autem, quia liberum eſt, animo, in quam velit partem declinare iudicium ſuum, & quam probauerit, eligere viam, conſtat euidenter ineſſe hominibus arbitrij libertatem] Boethius 5. de conſolat. proſa 6. [fiunt proculdubio cuncta, quæ Deus eſſe futura prænoſcit: ſed eorum quædam de libero proficiſcuntur arbitrio: quæ quamvis eueniant, exiſtendo tamen propriam naturam] (liberorum) [non amittunt: quia, priuſquam fierent, non euenire potuiſſent.] infrà. [Propoſitum te quidem tuum,] ait, [poſſe deflectere; ſed quoniam te id poſſe, & an facias, quove conuertas, præſens prouidentiæ veritas intuetur, diuinam te præſcientiam non poſſe vitare.] Nec aliter, quam è ſui ſuppoſitione, neceſſariò eſſe contingentia admittit Iuſtin. Mart. quæſt.8. ad gent. [liberum arbitrium largitus eſt nobis Deus: Noſque dominos facit præferendi, ac eligendi, quod nobis videtur ex his, quæ cognoſcimus.] Notat verò non in rei cognitione, ſed in eius electione bonitatem, aut malitiam eſſe ſitam, & quæſt. 9. ait, *In noſtra poteſtate eſt eſſe caſtos, aut ſcortatores. Accepimus autem à Deo faciendi, & non faciendi poteſtatem*: ſeu, vt paulo ante dixerat, *vires noſtri propoſiti* (cum quo, vt agamus à Deo vocamur) *poteſtati ſubiectas*, & Apolog. 2. pro Chriſtian. ad Antonin. *Sed ipſum* (genus humanum) *libero arbitrio, liberaque voluntate, & recte facere, & peccare docemus.* infra. *Neque ille remuneratione, aut laude dignus eſſet, ſi per ipſum bonum non eligeret* ſub med. *Niſi homines arbitratu ſuo poſſunt turpia fugere, honeſta ſectari, extra culpam erit quidquid agant.* Adde quæ ex ipſo retulimus cert.2.num.7. cert.3. num.5.& 6. Athenago. Apolog.2. pro Chriſtian. ad eundem. *Liberi arbitrij ipſis quoque* (Angelis) *in vtramque partem conſtituerat Deus: ſicut in hominibus.*

2. Dionyſ.9. de cœleſti Hierarch. poſt med. ait, idololatriam aliarum à Iudaica nationum non eſſe Angelorum præfecturis tribuendam; *ſed illis, qui procliuitate ſua de recta ad Deum ferente via deflexerint, amore ſui, & contumacia.* Nec poſt multa. *Neque eorum, qua prauidentur libertate* (melius legitur liberalitate) *diuini radij illuſtratione, qua à prouidentia manat, vel obruuntur, vel obſcurantur, ſed oculorum mentis diſſimilitudo facit, vt effluens paternæ benignitatis largitio, vel omnino,* (id eſt, cum effectu) *Communicari, capique non poſſit.* Itaque non prouidentiæ lux, ſed noſtri arbitrij, & libertatis mala & diſpoſitio, & abuſus, cum bene vti poſſemus, in cauſa eſt, vt Dei illuſtratio effectum in nobis non habeat, non autem poteſtatis noſtræ defectus. Hanc etiam poteſtatem, & mobilitatem arbitrij noſtri ad fructus prouidentiæ diuinæ percipiendos, non obſtante eius immobilitate, triplici illuſtrat exemplo lib. de diuin. nomin. cap.3. ſub init. inquiens. *Nos ipſos orationibus extendimus ad diuinorum radiorum altiorem reſpectum* (quibus poteſtatem extendendi nos, vel ſecus, fatetur in nobis) [ſicut ſi multi luminis catena ex cœleſti ſummitate pendente ad inferiora autem deſcendente, ſemper per ipſam mutatis manibus ad anterius, capientes trahere quidem ipſam deorſum videremur; reuera autem non deponeremus illam, & ſurſum, & deorſum, & deorſum, & deorſum præſentem; ſed nos ipſi ſurſum ageremur ad altiores multorum luminum radiorum ſplendores. Aut ſicut ſi nauem aſcendiſſemus, & teneremus quoſdam funes ex quadam petra ad nos extenſos, & ſicut nobis ad auxilium datos, non ad nos petram, ſed nos ipſos vere, & nauem ad petram adduceremus. Sicut è conuerſo; ſi quis ſtans in naui impingat in petram ſtantem iuxta mare aget nihil contra petram ſtantem, & immobilem; ſed ſe ipſum ab illa ſeparabit: &, quanto amplius impinget, tanto amplius impingetur.] In quorum commentario ita ſcribit S. Thom. Catena luminis ab immobili cœli ſummitate dependens, vel funes, qui ab immobili petra extenſi ſunt, ſignificant ordinem diuinæ prouidentiæ ab immobilitate diuinæ prouidentiæ procedentem: quod autem dicit: Catenam vbique præſentem in cœlo, & in terra, & deinde omnibus adeſſe: ſignificat, & prouidentiam eius ad omnia ſe extendere: quod autem dicit de immobilitate lapidis: & quod catena ad nos trahi non poteſt: ſignificat diuinam prouidentiam immobilem eſſe, quod autem dicit quod nos ipſi ſurſum ducimur per catenam immobilem, & petræ appropinquamus per funem, aut ab ea ſeparamur per impulſionem: ſignificat mobilitatem noſtram ad ſequendum diuinæ prouidentiæ fructum:] contra tertiam propoſitionem. Quæ ex immobilitate diuinæ prouidentiæ omnia noſtra ex neceſſitate, & non contingenter nobis euenire aſſerebat. Nec obſcurius eandem doctrinam exemplo alio ſigilli, quo communes Trinitati cauſalitates explicuerat capit.2. in eius med. illuſtrauit ſcribens. [At dicet quiſpiam ſignum in totis figuris non eſſe totum idem.] Reſpondet vero. [Huius autem rei ſignum in cauſa non eſt. Totum enim ſeipſum illud, atque idem vbique offert; ſed horum, quæ illo participant, diſſimilitudo, & differentia diſſimiles facit formas, quæ exprimuntur, eiuſdemque, ac totius exemplarias. Velut, ſi mollia ſint, & ad figurandum facilia, leuiaque, ac figuris vacua, neque reſiſtant, neque dura ſint, neque fluxa, & non cohærentia figuram certe habebunt, & mundam, & claram permanentem: quod, ſi quid eorum, quæ commoda eſſe diximus abſit, id cauſa erit, cur, & figura non imprimatur, & obſcura ſit, & cætera eueniant, quæ non apta, & idonea communione contingunt.] Quibus docet ob noſtram duritiem, aſperitatem, flexibilitatem, & non cohærentiam, ſeu non perſeuerantiam, ſed inconſtantiam; non autem ob diuinæ voluntatis, & prouidentiæ ſigillum ipſum in nobis perfecte non imprimi, ſeu impreſſum non perſeuerare. Rurſus cap.4. circa finem ait. [Dicet quiſpiam. Infirmitati ſupplicium non deberi; ſed contra veniam.] Reſpondet vero. [Si non ſuppeteret poteſtas, recte ſe haberet, honeſtaque eſſet oratio; ſin à bono poteſtas proficiſcitur, quod dat (vt diuina ſcripta tradunt) vnicuique omnia ea, quæ illi accommodata ſunt, laudanda non eſt ſtatus ex bono, atque bonis ſuis deflexio, deprauatio, declinatio, & prolapſio.

3. S. Ignatius Martyr epiſt. 3. ad Magneſſian. ante med. [Neceſſe eſt, vt vnuſquiſque in loco, quem ſibi de præteritis elegerit, in futuro eſſe præcipiatur. Fugiamus igitur mortem, & eligamus vitam.] Vtriuſque verò poteſtatem alterutrius electio ſupponit poſt pauca. [Si quis igitur pius fuerit homo Dei eſt; ſi verò quis impius extiterat Diaboli eſt: non ex natura, ſed ex ſententia factus,] ſiue vt alij vertunt. [Non id factus per naturam, ſed per animi arbitrinm.] Iterum: [Si non elegerimus pro veritate mori in paſſione ipſius, vita eius non eſt in nobis.] Irenæus 4. aduerſ. hæreſ. ita cap 71. inſcripſit. [Oſtenſio, quod homo liber ſit, & ſuæ poteſtatis ad hoc, quod poſſit eligere bona, vel contraria.] Eoque cap. illud, quod ait: [quoties volui congregare filios tuos, & noluiſti. Veterem legem libertatis hominis manifeſtauit: quia liberum eum fecit Dominus ab initio.] Iterum. [Deus poſuit in homine poteſtatem electionis, quemadmodum, & in Angelis.] Et poſt alia plura in ſententiam eandem concludit caput: [qui operantur bonum gloriam, & honorem percipient: quoniam operantur bonum, cum poſſent non operari illud. Si autem, qui non operantur iudicium iuſtum recipient Dei: quia non operati ſunt bonum, cum poſſent operari illud.] Id quod toto cap.72. confirmat: cuius initio ait: [Omnes homines eiuſdem ſunt naturæ: potentes retinere, & operari bonum; & potentes rurſus amittere id, & non facere.] Dedimus alia eius teſtimonia ex eodem lib cap 9. & 27. quæſt.1. certam.2. num.3. & 7. & certam. 1. num.7.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clemens Alex. 1. Stromat. circa med. fol. 6. 5 [Nec laudes,
nec vituperationes, nec honores. nec ſupplicia iuſta ſunt.
Si anima non habet liberam poteſtatem, & appetendi, &
aggrediendi, ſed ſit vitium in voluntarium.] Poſt pauca.
Liberari ab ignoratione, & à mala, & delectabili electio-
ne, & ante omnia non aſſentiri fallacibus illis phantaſiis,
& vitiis ſitum eſt in noſtra poteſtate.] lib. 2. pag. 3. ſeu
fol. 76. [Nos autem, qui libera, & abſoluta poteſtate eli-
gere, & vitare à domino datum eſſe hominibus à ſcri-
pturis accepimus, iudicio, quod tranſmoueri, & excide-
re non poteſt fidei, acquieſcamus: alacrem, & prom-
ptum oſtendendo ſpiritum, quoniam vitam eligimus.]
pag. 5. fine ait, ſuſceptionem bonæ doctrinæ, & obedien-
tiam præceptis à proportione, & diſpoſitione audientis
pendere, ſicut & actio ex paſſi diſpoſitione, & proportio-
ne: concludit [In noſtra poteſtate eſſe parere Deo vo-
canti,] & circa libri med. [In noſtra quidem certe eſt po-
teſtate ad noſtram deduci diſciplinam, & parere præce-
ptis,] &c. lib. 4 verſ. fin. [ideſt in noſtra poteſtate, cuius
ex æquo ſumus domini, & eius quod ei aduerſatur: vt phi-
loſophari, vel non: credere, aut non credere. Per hoc
ergo, quod ſumus æque participes vtriuſque eorum, quæ
inter ſe aduerſantur, inuenitur fieri poſſe id, quod eſt
in noſtra poteſtate quin etiam præcepta ſunt eiuſmodi,
vt à nobis poſſint fieri, & non fieri,] lib. 7. pag. 3. [Lex
hæc ab alto data eſt: vt, qui velit eligat virtutem: &, qui
elegiſſet æternam vitam, & beatum præmium acciperet;
qui autem vitio eſſet delectatus, conceſſit, vt verſaretur
cum his, quos elegerat.] Subinferius. [Quidquid eſt
virtute prædictum mutatur in melius: habens propriam
cauſam mutationis electionem cognitionis, quam] (ele-
ctionem) *habet anima in ſua poteſtate*, & 1. Pedago c. 6.
poſt init. ait. *Qui verbo paremus, noſtrique ſumus iuris,
& arbitrij*. Huc faciunt, quæ ex ipſo retulimus quæſt. 1.
cert. 2. num. 3. & 5. quod autem c. *Sancta Romana* diſt. 15.
Clementis Alex. opera in apochryphis numeret: obfuit
quidē, ne in officiis, & choro Eccleſia ab legantur; non au-
tem, vt apud iuniores Patres, & Theologos omnes au-
thoritatem magnam non habuerint, habeantque: præſer-
tim vbi cæteris Patribus (vt hic inuenit) in doctrina con-
cordat. Item ad hanc poteſtatem ad boni electionem, &
obedientiam gratiæ auxilium requirit Clemens. conſtat
ſtat expreſsè ex teſtimonio eius tertio, & ex innumeris
aliis.

4. Origenes hom. 4. in Cant. ſæpe ante, & poſt med.
hanc arbitrij noſtri poteſtatem ad vtrumvis docet, ac verſ.
finem ait, *quoniam quidem per arbitrij libertatem poſſi-
bile eſt vnumquemque ex parte alterius tranſire, vel ad
partem Dei, ſi melius, ipſo iuuante, elegerit, vel, ſi ne-
quius, ad demonum portionem*, quæ repetit fere hom. 12.
numeror. à medio. & lib. 2. contra Celſum ante med.
aliiſque locis docet poſitis prædeſtinatione præſcientia, &
prædictione actus liberi poſſibile adhuc eſſe actum omit-
ti, vt vidimus ex eius locis in concordia libertatis actus
liberi cum eius præſcientia, quam doctrinam errorum
Origenis accurati cenſores Epiphan. Theophilus, Hie-
ronym. Auguſt. Theodoret. Nicephor & reliqui nuſquam
inter eos notarunt, imo Pamphilus Martyr. Apolog. pro
Origin. ſect. 3. ſub init. ex hac eius doctrina recitata in
reliquis Catholicum fuiſſe probat. Quo ad cauſam ta-
men prædeſtinationis lapſum illum dubitandum non eſt,
etſi expreſsè ad iuſtificationis, & fidei exordium gratiam
præuenientem, & adiuuantem cum recitatis verbis, tum
alias ſæpe, & ſemper requirat: Ant. Magn. epiſt. 2. ad
Arſenoctas col. vlt. inquit: *quoniam in noſtra ſumus po-
teſtate creati*. Ephrem. Syrus ſerm. de vita religioſa, &
monaſt. pag. 4. fine. *Voluntas, cum libera ſit, ac ſui iuris
tanquam agricola quidam eſt, naturæ noſtræ conſuetu-
dines prauas inſerens, & bonas, ſicut ipſa voluerit*. In-
feriuſcule. *In ictu oculi voluntas noſtra conſuetudines
malas radicitus euellit: &, vt ſibi libitum fuerit, vir-
tutes bonas inſerit*. & ſerm. de timore Dei ad imitat.
prouerbior. circa finem. *Similis eſt Monachus viro ex alto
dimiſſo, qui finem excelſa interuallo pendentem arripit, &
ſe illi appendit, & indeſinenter pro auxilio ad Dominum
clamat: ſciens ſe, ſi defecerit, vſumque vtriuſque ma-
nus perdiderit, præcipitem illico ruiturum, & moritu-
rum. Apprehende vitam æternam*. Non igitur ſolum à
fune deſuper dato, ſed & à viri arripientis illum, ſeque
in illo ſuſtentant vtraque manu, cum illum poſſet non
arripere, & retinere, poteſtate libera pendet præcipitium
vitare. Athanaſ. orat. contra Idola ſub init. *Anima li-
bera eſt, & ſui arbitrij. Poteſt enim, vt ad bona ſe in-
clinare, ita bona quoque auerſari*. Infra. *Quæ cum ſui
iuris, arbitriumque intuetur, ſentit ſe in vtramque
partem vti poſſe corpore, & membris*, & lib. de human.
verbi, eiuſque corporali aduentu ſub init. *Animaduer-
tens Deus arbitrium, delectumque hominis vtroque ver-
gere naturæ gratiam, quam dederat, legis, & loci præſi-
dio munitam voluit*, ne ſcilicet vergeret in malum, vt
poterat. His annecte, quæ ex ipſo recitauimus quæſt. 2.
cert. 1. n. 10.

5. Chryſoſtomus in cap 4. Geneſ. hom. 19. ſub init.
*quia liberi arbitrij eſſe fecit noſtram naturam omnium
dominus, quæ ſua ſunt, omnia præ ſua miſericordia ſem-
per exhibet: & ſciens abſcondita in profundo mentis, &
arcano, hortatur, conſulit, conatuſque noſtros malos re-
primit, & neceſſitatem vtique non imponit, ſed congruis
remediis appoſitis totum in ægrotantis ſententia ſitum eſſe
permittit*. & hom. 22. in Geneſ. colum 2. *Non ne manife-
ſtum eſt ſua quemvis voluntate, vel malitiam, vel vir-
tutem eligere? Nam, niſi ita eſſet, & natura noſtra pra-
uitas inſita eſſet, neque illos puniri, neque iſtos virtutum
retributiones accipere oportebat. Verum quia in noſtra
voluntate totum poſt gratiam Dei relictum eſt: ideo &
peccantibus*, &c. & hom. 23. colum. vlt. [Si hoc non eſſet
ſi tum in voluntate noſtra, neque in poteſtate mentis ne-
que Deus ſui iuris naturam noſtram feciſſet: oportebat,
vel omnes malos eſſe, qui naturæ noſtræ participes ſunt,
& iiſdem obnoxij ſunt affectionibus; vel omnes bonos,
& virtute præditos.] tom 3. hom. 4. de laudib. Pauli ſub
init. Neceſſitatem à Dei vocatione excludit: *quia potuit
redire vnde diſceſſerat*. hom. 5. vulgo de conuerſ. Pauli
col. 3. *Dominatum noſtri adepti ſumus*. Traditamque
nobis à Deo ait, *arbitrij poteſtatem*, & hom. 9. de laudib.
Pauli fine ad ea. *Nemo veniet ad me, niſi Pater meus tra-
xerit eum*, ait, *qui autem trahit volentem trahit humique
iacentem, ac manum porrigentem*, & inertium quorun-
dam reſponſum commune (*ſi Deus volet, conuertar*) re-
ferens ſubdit. *Quos non arguo, ſed valde probo. Vellem
autem, & nos etiam noſtra afferre: & tunc dicere: ſi
Deus voluerit. Nam ſi te ipſum ſomno, deſidiaque tra-
dideris, neutiquam in manus tuas obuenient bona opera.
Et alioqui, ſi ſolam voluntatem Dei prætexas nihil eo-
rum, quæ opus habes, adipiſceris vnquam*. hom. 11. in
Ioan. *Corporis natura, quocumque eam opifex ducere
velit, eo ſequitur, nec reſiſtit. Anima autem ſui iuris vim
in ſe habet operandi, neque vlla in re Deo, ni velit, ob-
temperat*. hom. 13. in Matth ſub med. *Præſens vita, tam
rectè, quam contrarium, tibi viuendi poteſtatem dat*.
Conſonat his hom. 56. in Matth. & hom. 13. ex variis
locis Matthæi circa fin. 6. Romanor. ſerm. 11. circa fin.
& ſerm. 16. in eam epiſt. & 1. ad Timoth. 1. in morali
hom. 3. ſub init. & in cap. eius 6. hom. 15. verſ. fin. His
ſubiunge recitata ex ipſo q. 1. cert. 2. n. 10. & cert. 3. n. 5.
cert. 4. n. 2. 3. 4 & 9. & cert. 5. n. 4.

6. Methodius Mart. de libero arbit. apud noſtrum
Turrianum lib. 4. pro epiſt. Pontific. cap. 2. poſt med.
[Cum Deus hominem honorare, & ſcire eum meliora
vellet, dedit ei poteſtatem, qua poſſet facere, quæ vel-
let: & poteſtatem eius ad meliora hortatur. Non quod
rurſus auferat poteſtatem liberam, quam dedit; ſed
quod velit, quod melius eſt declarare. Habet enim po-
teſtatem, & mandatum accipit; ſed, vt velit poteſta-
tem ad meliora conuertere, hoc Deus admonet.] Quem-
admodum, ait, Pater filium vt diſcat, melius id eſſe ſo-
lummodo oſtendens. [Sic cum Deus hominem horta-
tur, vt mandatis pareat, non videtur mihi priuare, eum
poteſtate voluntatis, qua poſſit, etiam non obedire man-
datis. Quamobrem non vult dare præceptum, vt pote-
ſtatem, quam dedit, auferat; ſed, vt melius aliquid do-
net, tanquam digno, qui maiora adipiſcatur, quia paruit
Deo; cùm alioqui poteſtatem haberet non parendi.]
Et ante med. fragmenti relati ab Epiphanio contra
Originem hæreſ. 64. rogat, quomodo in hoc mundo li-
berum arbitrium habeatur. [In nobis (reſpondet) enim
ſitum eſt credere, & non credere: in nobis rectè facere,
& peccare: in nobis benefacere, & malefacere. Poſt
med.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

med. [Ego in medio mali, ac boni conſtitutus, velut libero arbitrio præditus, vt in me eſſet eligere, quod volo. Inferiuſculè. In nobis ſitum eſſe, ait, cogitationibus abſurdis obedire, aut non obedire: vti, aut non vti.] & pag. poſtrema ait non poſſe rectè à nobis fieri aliquid *ſine armatura Dei protegente, ac defendente nos.* Quibus, quidquid ex parte Dei, tam naturæ, quam gratiæ ordine, requiritur, ad eam potentiam ſupponit. Eam vero animæ indifferentem poteſtatem ex coniunctione cum corpore amiſſam, aut ligatam non eſſe his verbis fragmento eodem aſſeruit. *Poſt vinculi,* corporei *conſtrictionem dicitur hoc. Ecce ante faciem tuam poſui vitam, & mortem: vt eligas vitam: bonum, & malum: vt eligas bonum. Et ſi volueritis, & audieritis me* (Iſai. 1.] *Hæc enim ipſi veluti poteſtatem habenti, & non veluti ſub vincula, & neceſſitatem adacto dicta ſunt.* Cyril. Hieroſol. catech. 4. tit. de ſtat. hominis. *Cognoſce animam eſſe ſui iuris, ſeu voluntatis liberæ.* Subinferius ita hominem definit. [Animal rationale incorruptibile per eum, qui gratiam illi contulit, poteſtatem habens facere, quæ velit.] Et inferius. [Ne quem audias differentem malè: ſcis hoc (Paulum) dicere: quod nolo hoc facio. Sed memineris etiam dicentis; ſi volueritis, & audieritis me bona terræ comedetis.] Huc faciunt verba eiuſdem data à nobis q. 1. cert. 1. num. 7. & cert. 3. num 2. & 5. Epiphan. hæreſi 16. (quæ Phariſæorum) [Propterea, quod poſſit peccare, & non peccare ab alio ſupplicia ſumantur. Alius vero laudem referat rectè factorum] Et hæreſi 24. [in eo, quod omnis homo poteſt non facere malum, & poteſt facere malum: cum quidem fecerit, eſt malum.] Eodem ſpectant, quæ ex ipſo retulimus quæſt. 1. cert. 2. num. 7.

Baſil. hom. 9. quod Deus non ſit author malorum. rogat. de anima. [Vnde autem omnino mali capax eſt? Quoniam libero facta eſt arbitrio: quod creaturæ rationis participi maximè conueniebat. Soluta enim hæc omni neceſſitate, & vitam in ſua poteſtate conſtitutam accipiens, propterea, quod ad imaginem Dei creata eſt, bonum quidem intelligit, & iucunditatem illius nouit: poteſtatémque habet, ac facultatem in boni contemplatione, & ſpiritualium fruitione manendi, ac vitam ſibi connaturalem conſeruandi. Habet autem, & à bono deflectendi quandoque facultatem, infrà voluntas (pro actu) ab illis pendet, quæ in nobis ſunt ſita, ac deinceps.] Dominium indifferens ad vtrumvis concedit bonis Angelis, vt caderent, & malis, vt ſtarent & in Iſai. 14. ad illa: *Semen reprobum præpara filios* eandem indifferentem arbitrij liberi poteſtatem ſtatuit. lib. 3. contra Eunom. [Natura vtitur libera (intellectualis creatura) vt ad vtrumlibet poſſit inclinari: ad electionem, ſcilicet, boni, & peioris] lib. de ſpiritu S. circa med. [Conſeruant autem dignitatem per perſeuerantiam: habentes quidem in eligendo liberum arbitrium; nunquam tamen ab eius, qui verè bonus eſt, conſortio excidentes.] Subinferius. [Nemo ſiquidem poteſt dicere Dominum Ieſum, niſi in ſpiritu ſancto. Et nullus in ſpiritu Dei loquens, dicit, Ieſum anathema; quod ſanè dicerent impij, & aduerſarij ſpiritus: quorum defectio comprobat, quod dicimus: virtutes inuiſibiles eſſe ſui arbitrij æquè ad virtutem, atque ad vitium vertibiles: & ob id opus habentes auxilio ſpiritus.] Hom. 2. ex hamer. [Voluntatem, liberam ſui actus dominam, & potentiam ad vtrumque eſſe ait.] Adde recitata ex ipſo q. 1. cert. 1. num. 7. 11. cert. 3. num 2. cert 4. num. 1. Nazian. apologet. ſeu orat. 1. col. 8. *Singularis & eximiæ Dei bonitatis argumentum eſt: nimirum facere, vt noſtra quoque aliqua ex parte, ſit virtus; nec natura tantum nobis inſeratur; ſed voluntate etiam, animique propoſito excolatur, arbitriique libertate parem in vtramque partem motum habente.* Transferunt alij: *liberi arbitrij in vtramque partem agitationes.* Quam motus ad vtrumque poteſtatem æqualem, ſeu parem, ſic aſſerit orat. 16. de pauperum amore longè amed. *At tu primam illam æquabilitatem* (creati hominis ante lapſum) *non poſtremam diuiſionem intuere.* Superiuſculè dixerat. *Is, qui hominem primum creauit liberum eum, ſuique arbitrij reliquit ſola mandati lege coërcitum.* Idemque vniuerſo eius ſemini in illo datum ait orat. 38. de Chriſti natiuit. *Hunc arbitrij libertate donatum, vt bonum non minus* (id eſt non ſolum) *illius eſſet qui elegiſſet, quam eius, qui ſemina præbuiſſet, in paradiſo collocat.* Repetit orat. 42. in paſcha longè ab initio. Conſonat ſibi orat. 31. in ea Matth. 19. *Cum conſumaſſet Ieſus ſermones.* circa illud *Quibus datum eſt* num. 7. & carm. iambico 15. cui titulus. *Minus exactæ definitiones* ſub init.

Mentis voluntas motus eſt, concurſus, &
Rerum, penes nos quæſitæ tantummodo.
Quo volo moueri liberum arbitrium voco.

Huc faciunt alia plura ex Nazian. data q. 1. cert. 2. n. 3. & num. 6.

Porro in eandem ſcribunt ſententiam Nazianzeni vetuſtiores interpræres Elias Cretenſis, & Nizetas Serronius ad recitata loca. Elias quippè in id Apolog. ſeu orat. 1. [Generatio propter effectionem.] Cum dixiſſet Adamum arbitrij libertate, & impeccantia donatum ſubdit. [Impeccantiam autem dico non, quod peccatum in eum cadere non poſſet; ſed quod ipſum peccare in natura, non haberet: verum potius in animi inductione. Et in orat. 4. comment. *Iuſtitiæ Dei aduerſus* ait. *Ob arbitrij libertatem ſic quidem conditi ſumus, vt vitij capaces exiſtamus.*) in orat. 3. aduerſ. Iulian. longè amed. [§. Poſtquam illud *ſcribit.* Homo & in bono manere, ac proficere poſſit diuinæ gratiæ ope accedente; itidem, permittente Deo propter arbitrij libertatem à bono deflectere, atque in malo eſſe.] in orat. 19. comment. 3. *ne iniuſte arbitrij libertate, & dignitate ſpoliaret, hominem per vim, & neceſſitatem ad virtutem trahere Dei ſapientia hoc conſilium reperit: nempè, vt hominem ad ea, quæ velit, ſeſe adiungere ſineret.* Nizetas vero in orat. 40. Nazian. comment. penult. verſ. med. [Alia in arbitrio noſtro poſita ſunt: vt iram, ac cupiditatem, libidinémque comprimere, vel iiſdem ſuccumbere. Quarum igitur rerum arbitrium penes te eſt, harum cauſas exterius ne conquiras. Verum hoc pro certo habeas; id quod propriè malum eſt, à libera, & voluntaria à bono auerſione originem ducere.] Adde quæ ex ipſo retulimus q. 1. cert. 2. num. 3. cert. 3. num. 1. Gregor. Niſſen. lib. de Beatitudinibus in 5. circa med. [Omnium bonorum materias, atque ſubſidia natura ſui operis (ad ſui imaginem formati) depoſuit Deus: vt nulla res bona, atque honeſta extrinſecus in nos ſe ingerat, & inſinuet; ſed in poteſtate noſtra ſit, vt habeamus, quod velimus; tanquam ex cello quadam penuaria ex natura bonum promentes.] Subinferius. [Ex his autem plena, ſummaque poteſtas, quam in natura Dominus naturæ fabricatus eſt apertè demonſtratur: propterea quod omnia (ſiue bona, ſiue mala ſint) ex noſtra libera voluntate dependent. Orat. de dormientibus longè à med. hæc (reſecatis ad rem ſuperfluis) habet [datam eſſe homini ſui poteſtatem, & dominium: ſinendo illum, in quibus voluiſſet, verſari: & in arbitrio illius eſſe propenſionem, & inclinationem ad vtrumlibet, vel ad virtutem, vel ad vitium.] Orat. catechet. c. 31. [Rationem perdi, ſi arbitrij libertas, ſeu alterutrum eligendi poteſtas deſit. Ad quid enim ſua vtetur mente, ſi poteſtas eius eligendi, quod ſuo arbitratu conſtituit, ſita eſt in alio? non in ipſo.] Quibus conſonat alia orat. catechet. cap. 5. verſ. fin. lib. de vita Moyſ. verſ. med. hom. 2. in Eccleſ. col. 2. hom. 8. med. ſubiunge quæ ex ipſo recitaui q. 1. cert. 2. num. 9. cert. 3. num. 1. ſuccedat Nemeſſius ex Philoſopho celeberrimo Epiſcop. Emiſſen. (cuius ſunt Philoſophiæ libri, qui Nyſſeno tribuuntur) t. 9. Biblioth. lib. de natura homin. & animæ facultatibus c. 35. alias 6. Philoſophiæ *debet enim eſſe liberum, quod in noſtra poteſtate eſt aliquando appetere, aliquando refugere.* Iiſdem, vt proximè dixerat, cauſis poſitis: repetit ferè cap. 36. & 39. ait: hominem per liberum arbitrium eſſe *ſuorum operum principium, authorem, & dominum.* Item *in noſtra poteſtate eſſe poſitum habitus exercere, vel non exercere.* Vnde concludit. *Itaque in nobis ſitum eſt iuſtos eſſe, aut iniuſtos.* cap. 40. ſub init [Conſultatio eſt rerum contingentium per æquè in vtramque partem. Quod genus contingentium ſic definitur: quod, cum ipſum poſſumus, tum eius oppoſitum. Huius optio penes noſtram mentem eſt: & hæc actionis eſt principium. Eaque in noſtra poteſtate ſunt, quæ æquè in vtramque partem contingunt, vt moueri, & non

moueri,

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

moueri, &c. Denique quæcumque eius modi ſunt, vt
in iis vitij, & virtutis opera in ſint.] Et ſubinferius.
[Noſtra poteſtas eſt actionum ad virtutem, & vitium,
& electionum, & motiuum, &, quorum æquè etiam
oppoſita agere poſſumus.] c. 41. poſt med. [Omnis vis
eligendi oppoſitorum eſt. Vna enim eadémque facultas
eſt, & mentiendi, & verum dicendi. Et vna eadémque
facultas temperate, & intemperate viuendi:] Cæterum
poteſtatem ad bonum è gubernatione, & prouidentia
ſupernaturali Dei venire probat c. 44. & 45. Eandem
ſententiam continent plura eius teſtimonia data q. 1.
cert. 2. num. 2. & 6.

Theophilus Alex. (cui interpres Hieronym.) epiſt. 3.
paſchali col. 3. t. 3. Biblioth. [Neque ambigitur, quin
in vtramque partem faciendi, vel non faciendi bona ha-
beamus liberam facultatem.] Vide alia ex ipſo data q. 1.
cert. 2. num. 7. Euſeb. Cæſ. 6. præparat. Euangel. cap. 5.
ſub init. ait. [Noſtra nos appetitione moueri.] Infrà.
[Noſtro ipſorum conſilio ad ſequendum, aut facien-
dum moueri nos.] poſt med. [Nos eſſe cauſam eorum,
quæ libertatis noſtræ ſunt. Infrà. *Dominus ſibi ipſi ani-
mus eſt*, poſtea. *In poteſtate libera eſt virtutis præmia
ſine vi aliqua eligere: cum poſſit contraria*, Cap. 6. poſt
med. laudat Euripidem, quod poſt vaticinium de filij
parricidio dixerit (ſicut & Origines 2. contra Celſum
circa med.) Quemadmodum Laius dare operam liberis,
& non dare: ſicque eius filius interficere, & non inter-
ficere poterat;] vt liberè eum interfeciſſe ſignificaret.
cap. 7. circa med. [Quæ in noſtra poteſtate ſunt ea, ſicut
volumus, diſponentur. Infrà. *Meæ poteſtatis eſt pugnare,
& non pugnare* verſ. fin. quaſdam actiones (liberas
nempè ait) [ad vtrumlibet contingentes] cap. 9. med.
Contingentia eſſe, quæ accidere, & non accidere poſſunt.
Et plura de indifferenti poteſtate libertatis poſt med.
*In delinquentibus conuerti, & non conuerti poteſtatem
in eſſe* lib. 4. demonſtrat Euang. cap. 1. ante med. ait.
*Animas hominum accepiſſe naturam ſolutam, ac liberam
voluntatis, atque arbitrij, tam ad bonum, quam ad boni
contrarium.* confirmat c. 6. Et ſi autem non ita ſtatim,
ſed poſt Niſſenum Concilium ab Arrianiſmo reſipuerit,
quo ad arbitrij libertatem, à nemine notatur aliquando
deſipuiſſe. Similia ex ipſo dedimus q. 1. cert. 1. num. 10.
cert. 2. num. 8. cert. 4. num. 5. Macarius ſenior t. 2. Bi-
blioth. hom. 15. propè med. præter ſuperius data. *Vides,*
inquit, *quam verſatilis ſit ipſa natura: &, quod ad vi-
tium propenſa ſit; & è diuerſo, etiam ad bonum, & ho-
neſtum: & ſecundum vtramque proprietatem, ad quas
voluerit, actiones apta eſt inclinare: capax eſt igitur na-
tura, tum boni, tum mali*, &c. Poſt pauca *volenti pec-
care. Nemo tibi reſiſtere poteſt*, ac poſſe quempiam Deo
obtemperare, & vitiis cum victoria reſiſtere. [Mens
enim eiuſmodi, quæ reſiſtit, ac reluctatur Deo, & iuſti-
tiæ, poteſt obfirmata ratione coërcere vitiorum impe-
tus, & obſcæna deſideria.] poſt med. [Eius eſt homo
naturæ: vt etiam ſi in profundum vitiorum lapſus ſit,
ac peccato deſeruiat, ad id, quod bonum eſt, conuerti
poſſit; & è contra: ſpiritui ſancto deuinctus, & rerum
cœleſtium ebrietate correptus ad id, quod malum eſt,
conuerti poteſt.] Hom. 27. med. ait. [Apoſtolos etiam
in gratia conſummatos, & confirmatos, illa non fuiſſe
prohibitos, quominus agerent, quæ vellent: etiam ſi
ipſi committere voluiſſent, quæ gratiæ diſplicebant.
Nam boni, malique capax eſt natura noſtra, &c.] Id-
que ſtatim non infirmitate gratiæ perfectorum tribuen-
dum ait: ſed quod per quantumvis maximam illis [per-
mitti, vt habeant ſuas voluntates, ac facultatem agen-
di, quæ libuerint, & quo voluerint inclinandi. Ipſa quo-
que natura humana, licet infirma, etiam ſi illi bonum
inſit facultatem habet verſatilem] ſubdenda hic, & alia
eiuſdem loca recitata q. 1. cert. 1. num. 7. cert. 3. num. 2.
Marcus Eremita lib. de lege ſpiritual. capitulis [de his,
qui putant ex operibus ſe iuſtificari num. 56. occultè
nobis gratia auxiliari non deſinit: in nobis autem ſitum
eſt pro virili bonum facere, aut non facere,] lib. de Ba-
ptiſmo col. 2. fine reſponſ. ad 1. interrogat. [Habemus
facultatem inclinandi, quo libuerit, ſiue ad bonum, ſiue
ad malum.] Inferiuſculè ad 2. interrogat. [Per Baptiſ-
mum à violenta ſeruitute nos eripuit è vacuato per cru-
cem peccato: ſtatuitque præcepta libertatis; in quibus,
vt permaneamus, necne, liberæ noſtræ conceſſit volun-
tati. Longè à med. [Hæc & ſimilia, cum ſciat ſcriptura
in noſtra facultate poſitum eſſe, vt hæc agamus, necne,
&c. poſt aliqua. Tibi perſuadeat ille ipſe primus homo
ſe non fuiſſe mutationis expertem, neque ad vitium
particulariter conuertibilem, neque neceſſitate naturæ,
ſed beneplacito voluntatis tranſgreſſum eſſe manda-
tum: quemadmodum ille parere poterat oppugna-
tioni ſatanæ, habebat autem poteſtatem, ſic & nos.

Cyril. Alexand. 3. contra Iulian. col. 3. [Voluntariis
nutibus rationalis regitur creatura ad hoc, quod rectè
ſe habeat, vel malè, liberis ad opus pro rumpens impe-
tibus. col. 4. [Humana mens poteſtatem ſortita eſt, quæ
facienda, vel non: & permiſſa eſt voluntariis impetibus,
vt dixi, ad quodlibet ire. lib. 8. ſub fin.] Rationalis, &
mentalis creatura liberum habet motum ad faciendum,
quæcumque voluerit.] lib. 2. in Ioan. cap. 5. ad ea. [Dile-
xerunt homines magis tenebras, quam lucem,] ait.
[Liberum arbitrium hominis his verbis oſtendit: qui
ad alterutrum ſecundum animi ſui motum poteſt pro-
ficiſci. Sic enim iuſtè laudem, ſi bene agimus; & con-
traria ſi mala committimus, inuenimus.] eodem ſpe-
ctant eiuſdem teſtimonia plura data q. 1. cert. 2. num. 2.
& 5. cert. 3. num. 3. & cert. 4. num. 2. Damaſc. 2. fid.
cap. 22. circa med. ait, arbitrij noſtri electionem vnius
præ alio eſſe verum, [quæ in noſtra poteſtate ſunt; &
eorum alterutrum facere nos poſſe.] cap. 26. init. [Eo-
rum, quæ fiunt, quædam in nobis ſunt (quæ nobis ſcili-
cet libera) in nobis autem ſunt ea, quorum ſumus libe-
ram adepti poteſtatem, & facere, & non facere.] Sub-
inferius. [Propriè in nobis ſunt omnia animæ, de qui-
bus conſultamus. Conſilium autem eorum eſt, quæ adæ-
que, vſque, deque contingunt. Adæque vero contingens
eſt, quod idem poſſumus, & eius oppoſitum.] Inferiuſ-
culè vero in exemplis adæque contingentium plures
humanas actiones, tam internas, quam externas, ea-
rumque negationes recenſet, [& quæcumque ſunt eiuſ-
modi, in quibus ſunt virtutes, & vitij opera.] Repetit
ſententiam hanc ſuam pluries cap. 27. cuius hæc in pri-
mis verba de creatura libera nota. [Dominans erit ſua-
rum actionum; & poteſtatem habet refrenare appeti-
tum, & ipſum ſequi; & mera arbitrij poteſtate mali-
tiæ inuentor effectus.] Dialog. contra Manich. verſ. fin.
Occaſione mutationis diaboli à bono in malum ait. [Ex
rebus conditis, omnes quidem illæ, quæ rationis parti-
cipes ſunt, voluntatis reſpectu mutabiles ſunt.] Et ſub-
dit. [Arbitrij libertate præditum id circo eum condidit:
quia, quidquid ratione vtitur, ſui iuris ſit neceſſe eſt.
Quorſum enim ratione vtetur, ſi arbitrij libertate ca-
reat.] Subiungenda ex Damaſceno data q. 1. cert. 1. n. 8.
& 11. cert. 2. num. 2. & 3. cert. 3. num. 5. & 8. cert. 4.
num. 2. Ne vero hanc indifferentem potentiæ liberæ
poteſtatem ad bonum abſque Dei gratia admitti ab ipſo
putares, Dei gratiam ad capitis finem ad eam poteſta-
tem requirit. Et cap. 30. ſub init. vtrumque ſimul ex-
preſſit. [Nec citra Dei opem, atque auxilium fieri poſ-
ſe, vt bonum, aut velimus, aut faciamus. Cæterum no-
bis liberum eſſe, vel in virtute perſtare, Deumque vo-
cantem ſequi, vel à virtute abſcedere. Author hiſtoriæ
Barlaam Damaſceno à nonnullis adſcriptæ c. 15. poſt
med. arbitrij libertatem deſcribit. *Animæ ratione vten-
tis voluntas ſine vllo impedimento ad id, quod vult:
hoc eſt ſiue ad virtutem, ſiue ad vitium.* Iterum. *Arbi-
trij libertas eſt intellectualis animæ pro ſuo arbitratu co-
gitatio.* Olympiodorus ex Peripatetico Monachus in
Eccleſ. c. 3. ſub init. docet ſpiritualem ortum, & inte-
ritum noſtrum *à nobis pendere*: eſſeque in noſtra pote-
ſtate. Et cap. 12. ſub init. liberam noſtram voluntatem,
& poteſtatem curandi de propria ſalute inſtituta diſpu-
tatione ſtatuit, & in Comitoli catena Græcorum Patr. in
Iob ad id capitis 34. Neque enim vltra in hominis po-
teſtate eſt, vt veniat ad Deum in iudicium:] cum Ni-
zeta ait. [Hoc quidem tempore bonum, & malum in
noſtra eſt poteſtate: verum in eo, quod ſequitur, æro
eius rei nobis erit erepta facultas.] Nec pro eadem ſen-
tentia obſcuriora, quæ ex ipſo dedimus q. 1. cert. 3. n. 1.
& 2. Theodoret. 5. de prouiden. circa fin. [Eſt autem
penes vnam rationem (arbitrium) vis, ac poteſtas agen-
darum rerum, vt iracundiam quidem contineat; cupidi-
tatem

tatem vero impellat.] Et oſtenſo, quomodo altera alteram contineat ſubdit. [Hæc autem ipſa perfectiſſimè tranſiguntur, dum ratio habenas, ſcientiſſimè moderatur. Subinferius. Neque hominum ſapientiſſimi coërcendis ſceleribus leges vnquam tuliſſent, niſi compertum illis fuiſſet, certa ſententia humana facinora perpetrari.] Dedimus aliud eius teſtimonium q.1. cert.4. n.5. Diadocus de vita ſpirit. c.5. tom.5. Biblioth. [Liberi arbitrij poteſtas eſt voluntas animæ rationalis; quæ promptè mouetur, quo velit.] Pachomius apud Surium t.3. in eius vita c.67. pag.329. *Eius, quod in noſtra poteſtate eſt & dominatu non eſt, abſtinentiam, nec præmio, nec pœna dignum,*] lib. 6. poſt med. [Liberæ poteſtatis animalia, quæ mouentur ex ſeſe ipſis, modo in meliorem, modo in deteriorem partem inclinare poſſunt.] Anaſt. Epiſcop. Nyſſen. t.1. Biblioth. q.6. in ſcript. col. ante pen. ex Baſilio. [In poteſtate noſtra ſitum eſſe ait, vel à vitio abſtinere, vel malos eſſe.]

Theophilactus Marci 4. n. 27. parabolam ſeminantis, ſeminiſque creſcentis, dum dormit, *& neſcit ille*, diuinæ erga nos prouidentiæ ita adaptat, *creſcit autem ſemen* (diuinæ inſpirationis, & verbi) *ipſo neſcio* (nulla ſcilicet Dei, ac ſi dormiret vlteriori cura) *liberi enim arbitrij ſumus: & in noſtra electione oportebit ſemen, vel creſcere, vel non.* Quibus ſimilia habet in Lucæ 20. ſub init. & Ioan. 5. verſ. fin. ad id. [Neque vultis venire ad me,] & c. 6. ad ea. [Nemo poteſt venire ad me.] Et c. 13. in id. [Non de omnibus vobis dico, ait, elegit quidem eum (Iudam) cum bonus eſſet, ſicut, & Saul; ſed mutatus eſt ipſe liberi exiſtens arbitrij: Permittit autem vnicuique, ſecundum quod vult operari: non enim aufert liberum arbitrium.] Conſtat ſibi in hac doctrina ad Rom. 9 in id. [Non volentis, neque currentis.] Item 1. Corinth. 6. circa fin. & c.10. in id: *Omnia mihi licent.* Ac ſæpè alias. Denique Lucæ 15. Filij prodigi parabola, & diuiſione ſubſtantiæ, quæ contingebat quemque è ſuis filiis arbitrij liberi, & omnium, quæ illud ad bonum eius vſum iuuent communem omnibus rationalibus creaturis à Deo impertitionem intelligit, tam enim liberum arbitrium, quam reliqua gratiæ, ſiue externæ, ſiue internæ dona in ſubſtantia, & diuitiis noſtris recenſet. [At alij, inquit, vtimur hac libertate ſecundum rationem. Alij autem dilapidamus bonum diuinum; inferiuſculè. Itaque; qui dedit omnia hæc, ex æquo permiſit liberè ingredi.] Adde eius teſtimonia recitata q.1. cert.3. n.2. & 3. cert.4. n.4. cui interpretationi, & ſententiæ ſubſcribit Euthymius ad idem c.15. Lucæ. OEcumen. 1. ad Timoth. 2. [Si Deus vult, quare non fit, quod vult? non fit, quia illi nolunt,] & 2. ad Timoth. 2. ad id. [Si quis emundauerit ſe ab his, ait, *Ob id ipſos in progreſſu accuſat, quod ſe ipſos ad hoc deduxerint.*] Scilicet, vt vaſa eſſent teſtacea, & praui, de quibus inferius. [Tales autem poſſunt voluntate immutari, & ad bonum, & ad malum.] Alia ex Euthymio dedimus q.1. cert. 2. n.6. & cert.3. n.2. & 3. Zachar. Epiſc. Miteleneus lib. de mundi creat. ſub fin. tom.4. Biblioth. ait. *Deum ſuæ poteſtatis feciſſe hominem.* His etiam addenda videbantur aliorum Patrum Græcorum teſtimonia, quæ, cum rem hanc ex ſcripturæ locis agebamus q.1. recitauimus. Idcirco ſatis nunc erit eos nominatim recenſere, & loca vbi à nobis recitati ſunt, adnotare. Philo Carpathius ea q.1. cert. 1. num. 8. Concil. Nyſſenum num. 10. Philoxenus Epiſcop. Mabugenſ. num. 12. Moſes Barcepha ibidem, & cert. 2. n.4. & cert. 3. n.5. Eucherius cert. 1. n. 12. Synodus Palæſtina cert. 2. n. 1. OEcumenius num. 6.

CERTAMEN II.

Alia pro eadem veritate latinorum Patrum teſtimonia.

1. TAm multus in voluntatis liberæ indifferenti ad vtrumvis ex oppoſitis poteſtate ſtatuenda fuit, Auguſtinus vbique: vt pene ad legentium tædium eſſet omnia referre lib. 1. de lib. arbitr. cap. 12. [In voluntate noſtra eſſe conſtitutum, ait, vt hoc vel fruamur, vel careamus tanto, & tam vero bono (ſcilicet bona voluntate) quid enim, tam in voluntate, quam ipſa voluntas, ſita eſt?] Inde infert c. 13. [Ex quo conficitur: vt, quiſquis rectè, honeſtéque vult viuere (ſi id ſe velle præfugacibus rebus velit) aſſequatur tantam rem, tanta facilitate: vt nihil aliud ei, quam ipſum velle, ſit habere, quod voluit,] lib. 3. c.1. fine. [Motus, quo huc, atque illuc voluntas conuertitur, niſi eſſet voluntarius, atque in noſtra poſitus poteſtate, neque laudandus, cum ad ſuperiora, neque culpandus homo eſſet, cum ad inferiora detorquet, quaſi quendam cardinem voluntatis.] Nulla ad rem præſentem cardinis metaphora aptior. Similia docet c. 2. 3. & 4. Ex quibus cap. 3. circa med. [Nil tam in noſtra poteſtate, quam ipſa voluntas: ea enim prorſus, nullo interuallo, mox, vt volumus, præſto adeſt, verſ. fin. Voluntas igitur noſtra, neque voluntas eſſet, niſi eſſet in noſtra poteſtate. Porro, quia eſt in noſtra poteſtate, libera eſt nobis. Non enim eſt nobis liberum, quod in poteſtate non habemus: aut poteſt non eſſe liberum, quod habemus in noſtra poteſtate.] Cap. 5. med. ait hominibus. [Poteſtatem vtrum vellent dedit.] Cap. autem 15. 16. & 18. Sæpè hanc ſuam ſententiam ſtatuit. Quæcumque iſta cauſa eſt voluntatis, ſi non ei poteſt reſiſti, ſine peccato ei ceditur; ſi autem poteſt, non ei cedatur, & non peccabitur. Quis enim peccat in eo, quod nullo modo caueri poteſt? Peccatur autem: ergo caueri poteſt. Dum ſcilicet quidquid ex parte cauſæ requiritur, ac præcedit, & peccatum ipſum adeſt, lib. autem de duabus animabus cap. 12. [Animæ, ſi libero ad faciendum, & non faciendum motu animi careant. Si denique his abſtinendi ab opere ſuo poteſtas nulla conceditur, earum peccatum tenere non poſſumus.] Quod refert, & probat Magiſt. in 2. d. 2. §. *ſi igitur.* Inde vero ſerm. 47. de ſanct. circa fin. ait. [In poteſtate noſtra poſuit Deus qualiter in die iudicij iudicemur. His aliiſque ſuis locis abuti Pelagianos (quaſi admiſſa ab ipſo arbitrij ad vtrumvis poteſtate gratiæ Dei auxilium cum ipſis ad rectè, piéque viuendum neceſſarium negaret) obſeruat Auguſtinus lib. 1. retract. cap. 8. 9. 10. 22. verſ. fin. lib. 2. de bono perſeuer. De prædeſtinat. ſanct. cap. 5. fin. oſtendens ad libertatem noſtram bene exercendam gratiæ Dei auxilium requiri: imo cum illo, ac, non ſine illo ſtare ad rectè, piéque viuendum voluntatis, & arbitrij noſtri poteſtatem cum iis omnibus, aliiſque locis pluribus contra Pelagianos, & Semipelagianos, tum lib. de prædeſtin. & grat. cap. 9. vbi, ne gratiæ Dei, qua ad bene operandum quiſque eget, totum ſuæ ſalutis opus committens in deſidiæ fæcem vltimam reſolueretur: *inter ſe*, inquit, [atque homines, Deus tempora, officiaque diſtribuens ordinauit: vt vocatione ipſius bonorum principia ſumeremus: vocati autem, atque illuminati vias mandatorum eius boni genij intelligentia noſceremus: & eas libero, vel eligeremus, vel relinqueremus arbitrio] 2. de peccator. merit, & ramis cap. 18. ante med. de voluntatis noſtræ arbitrio, ait, *Huc, atque illuc liberum flectitur*: ex eiſque bonis eſſe, *quibus & male vti malus poteſt.* lib. 2. Actor. cum Fælice Manich. capite tertio, med. *eſſe liberum arbitrium: & inde peccare quemquam, ſi velit; non peccare ſi nolit:* Non ſolum ex ſcriptura, ſed ex Manichæi verbis probat capite quarto, init. idem ex illa Chriſti ſententia: *aut facite arborem bonam, & fructum eius bonum: aut facite arborem malam, & fructum eius malum.* His verbis probat: [cum ergo dicit, aut hoc facite, aut illud facite, poteſtatem indicat, non naturam. Nemo enim niſi Deus facere arborem poteſt; ſed habet vnuſquiſque in voluntate, aut eligere, quæ bona ſunt, & eſſe arbor bona; aut eligere, quæ mala, & eſſe arbor mala.] Et infra. [Aut facite hoc, aut facite illud, oſtendit in poteſtate eſſe, quod facerent.] Ex eo verò capite ad totum caput 12. pro indifferenti hac arbitrij noſtri poteſtate, & contra neceſſitatem alterum determinate operandi diſputat fuſe libro primo retract. capite 22. circa fin. [Niſi quiſquam voluntatem mutauerit bonum operari non poteſt, quod in noſtra poteſtate eſſe poſitum alio loco Dominus dicit (proxime